

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
odată 12 fl., a treia
odată 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XXI.****Blaj, 25 Februarie 1911.****Numărul 8.****Înțelegerea și munca.**

În timpul de astăzi atât de primejdios pentru progresul cultural al poporului nostru, avem o datorință sfântă să ne strângem rândurile, să ne încordăm puterile, să ne lăpădam toate patimile și egoismul; dacă așteptăm ceva spor pe terenul instrucțiunii noastre populare.

În trecut dacă ne-a împiedecat dela spor și înaintare în multe părți ai pismei și urei, răutate, astăzi datorii suntem să o lăpădam, căci fața de primejdia mare, mare trebuie să fie abnegațiunea, prudența și pătrunderea noastră.

Astăzi nu se poate pierde timpul cel prețios și nouă preste măsură trebuincios, cu grațiosități personale și fleacuri de certe băbești ală mahalajoaice: astăzi mintea trează, unirea puterilor și numai hotărârea firmă la muncă ne pot scăpa din cursa în care ne împinge puterea diavolească.

Conducătorii, educătorii și binevoitorii poporului, cu toții trebuie

să fie cu sufletul și inima uniți în înțelegere, iar cu priceperea și brațele gata de muncă: nimenea fără să cadă în crimă nu se poate retrage din gloriosul loc unde i-l-a croit destinul.

Dacă în trecut au fost certe între cei mai chemați factori educativi, preoți și învățători pentru: ochi, sprâncene, haine și parole: astăzi acele numai între nebuni au loc și temeiu de scuză.

Dacă în trecut în orașele noastre se nutriau certele, încât neînțelegerile între familiile românești erau proverbiale, lucru ce denoată slăbiciune de o parte iar de alta lipsa totală de cultură și educațiune sufletească: astăzi trebuie curmate ca un rău, care ne face de răs. înaintea străinilor și ne împiedecă dela activitatea culturală.

Unde se putem scuză cearta dintre preot și învățător, dintre acești doi pioneri culturali, cari în majoritate formează intelectualii satelor noastre? Nu odată mi-s'a dat trista ocaziune să aud limbuția unora contra altora, în fața căruia tablou pocit, priveam cu greutate și

scârbă pe amândoi desnădăjduiți și nu știam: să-i judec, compatimesc ori urăsc?

Când patimile nu se pot înfrână, certele încunjură, se așteaptă, ca cel puțin preotul să se știe stăpân, să se știe ridică peste mizeriile ce provoacă ura, dânsul trebuie să-și cunoască poziția de părinte. Preotul mâncând din statul său nu este permis să fie răpit de ură perzându-și prezența pastorală, căci apostolul neamurilor ne spune, oă dragostea toate le biruește: Și numai asta poate legă în lanțuri patimile: dar răsbumarea niciodată.

Buna educație, cultura și înțelepciunea numai prin înțelegere se poate dovedi, iar cine de aceste se lăpădă și manuiază noroiu, acela nu este demn să steie în fruntea poporului dintr'o comună, acela nu merită să ocupe locul demnității, nu, căci duce baccilul neînțelegerii, pismei și răutății în turmă.

Biserica lui Hristos, poporul român, n'are trebuința, ca din sudoarea sa să nutrească vipere, ca la sinul său cald să țină șerpi, poporul are lipsă de sfetnici a căror

FOIȚA.**SPAIMA.**

După ce tânărul Evghenie Florescu, cumpărase o serie de plăci de gramfon, partituri din Lucia și Carmen, se opri la încrușetura unei strade, se facleștă de brațul amicului său și-i spuse ca o rugare: Auzi Vasile, să vii de Anul nou la noi, să vii negreșit, servus și se despărțiră lăsând două părții opuse în zăpada moale, ca o pernă de fulgi.

Florescu cam preste vre-un ceas, se află în ungherul unui vagon de-a treia; trase din mâneca îndoită a mantalei o gazetă cu chipuri; dădu un bobârnac pe viziera șaptei și prinse să guste din slovele de tipar, încându-și fața între pagini, în vreme ce trenul se urni din loc, în huruit de crunt fiare, defilând pe dinaintea câtorva bărăci de lemn, ce răspundeau sgomotului de lanțuri. O zdreanță de fum, se vânzolea în aer și trenul se

ștergea de-alatul câmpilor îmbrăcate în hermină.

Vasile Frasin, eră premiantul întâi și gimnaziștii localnici îl fereau, fiindcă purta veșminte de siac aspră și că părul li jucă pe umeri în inele sălbaticice, ca la ciobani. El intră într'un „Debit de tutun” ceru două cărți postale a câte cinci parole, una o scrisă părinților săi, îngrijit, caligrafic, cu frazele șlefuite și alta lui Evghenie, repede, cu literile azvârlite, ca la prietini.

În ajunul Crăciunului a condus corul cu o îndemânare neasemuită și avea la sine o hârtie nouă de douăzeci de franci. Avea umerii desfăcuți, brațul tare ca cornul, privirea străbătătoare, gura rotundă ca o glastră, obrazii tăvăliți într'un ușor puf castaniu.

Pe Evghenie îl vedea ca printr'o pânză strevezie, ca printr'o pânză de vis, îi venea să i-s'anine de braț, să-l sărute, să-i reciteze în șoaptă câteva versuri cioplite la oraș, în clipe de liniște, așa ca să fie auzit și de sora lui Evghenie, care va stă la masă și va broda la gherghef, boboci, frunze, rândunele. Un

val cald îi atingeă inima, ca o buză de clopot.

În dimineața lui 31 Decembrie, se trezise cu troianul de zăpadă la fereastră. Din crestele streșinei se lăsau cu ascuțișul în jos, un lung șirag de buciume de ghiată. Fumul din hogașuri, se împleticea în crivățul hoinar, care sună în zdreanța unui așș murdar, sau în dunga unei șindile rupte. Fluturii de zăpadă se urmăreau și cădeau, în rotiri gingașe.

Vasile se îmbracă în frig, își învâll grumazul cu un șal de lână și pe deasupra își trech o manta roasă de i-se vedeă urzeala. Își trase mânușile vârgate, potrivindu-le pe fiere deget și îndesându-și pe tâmple șapca cu păreții verzi, bufni atară împotriva vântului vrășmaș.

Frământând cu talpa puzdereă albă, se îndrumă spre gară. La adăpostul unei statui îl opri un camarad: S'au împotmolit trenurile, măi fârtate! Dar Frasin făcu: O s'o iau per pedes apostolorum cum se vede treaba și alipindu-și când unu, când cealaltă ureche, ca păsările, care se strâng în căldura

lumina să lumineze sufletele, să încălzească inimile tuturor credincioșilor; fie tineri, fie bătrâni.

Perderile ce am îndurat și mai îndurăm și astăzi din prostia, superbia, inchipuirea unor săcățuri, mici de suflet mari de patimi: nu se pot socoti.

Preotul și învățătorul, doi slujbași ai poporului, au datorința să trăească în relațiuni bune, să se înțeleagă, să lucreze ca frați pe terenul unde i-a chemat și așezat pregătirea lor. Din aceasta se cunosc că-și pricep chemarea, de aci li-se judecă priceperea, destoinicia și aptitudinea, nu din certe și scorrituri răutăcioase.

Nu este admisibilă nici relațiunea și înțelegerea, când aceea are scopul, ca unul să acopere scăderile, lenea, escesele celui alt: înțelegerea la munca dreaptă și legală este sfântă.

Preotul, care prin dejosirea învățătorului dorește să se ridice în fața credincioșilor săi; învățătorul, care prin calumniile răspunde: sunt doi caraghioși și comedianți de cari râde satul. Adecă comedie fără bani, care costă totuș mare pierdere pe terenul educațiunii, care compează pasivul cultural.

Nu odată ne prinde mirarea, când vedem, că se ceartă doi țărani fără picur de învățătură. Ce

se zicem de factorii educatori, cari au trecut prin multe școli, când aceștia fac licitare din ceartă? ca la urmă să-și poată râde lumea de ei?

S'ar putea spune pe tema aceasta multe, cred, că de data aceasta ajunge.

Noi preste tot avem lipsă de înțelegere și muncă, căci acestea zidesc, iar certele risipesc.

Concluzia este: ca fiecare din noi preot și învățător să-și tragă seamă, că este slujbaș și ca atare nu poate ba nu este iertat să piardă vremea, a intrat în ogor la muncă, respecteze tocmeala și lucre. De nu poate, căci îl mănă limba, lase locul altuia și facă-se precupeț, acolo va fi la locul său.

Ioan Costin,
paroh gr.-cat.

In chestia congruei.

— O rugare. —

Congrua așa cum e regulată azi, oricine știe, că nu e satisfăcătoare, și dacă nu se ridică și îmbunătățește în timpul cel mai scurt, e lipsă, a se îndreptă baremi unele erori și defecte însemnate, ca astfel ceeace prevede să primim, și încă la timp.

Ar fi foarte de dorit, ca Venerabilele Ordinariate să facă pașii de

lipsă, ca până la o nouă regulare de congruă, — să ni-se asemne anticipativ și nouă, ca și la celealalte confesiuni. Legea de congruă prevede și la noi plățirea anticipativă, pe când în realitate nu-i așa. Dacă ni-s'ar putea aceasta exoperă, pentru noi ar fi un avantaj nespus de mare în timpul acesta critic.

Ar fi foarte de dorit, ca ceeace plătim ca taxă la fondul preoților deficienți, — și aceasta azi face o sumă însemnată, — să se socotească ca spese ieșite din beneficiul parohial, și puse ca adaus la întregirea ce avem să primim din fondul congrual. *Aceasta o permite și prevede legea de congruă.*

Cu regularea nouă a fondului de penziune, o sumă de 80—40 coroane anual, e pentru preoți o poziție însemnată azi. Dacă avem drept, să ne pretindem acest drept.

Nu ne îndoim în bunăvoința Ven. Ordinariate, că în privința asta vor face pașii de lipsă. Dacă nu au făcut până acuma, cauza și pedeca a fost, că nu au fost regulate în întreaga Provinciă metropolitană, deci să pot face toți pașii necesari, ca la proxima asemnare să fie socotită *taxa fondului de penziune în sarcina fondului congrual.*

i. s.

penelor, lăsă orașul să se lătească sub un tăpșan alb. Vântul îl împingea dela spate și Vasilie își risipea pașii pe ghețușcă.

Până la moșia lui Evghenie să fi fost vre-o două poște. În timpul anului când erau două sărbători alături el și cu Evghenie își desfăceau picioarele pe drumul neted, ca fața apei liniștite și în cinci ceasuri erau în răunchii satului.

Și cum rețeaua de fulgi se rărise, Frasin putea privi slobod peste oceanul de cristale, pe care pluteau insule-insule de dumbrăvi desfrunzite și un pâlț grăbit de corbi, pe care-l nimicea spuma zării. Albul acela întins ce îmbrobodea întreaga natură, ca cu o horbotă de mireasă, îi umplea sufletul de senzații indefinite. Vasilie mergea în neștire, cu brațele atârinate, în vreme ce mintea sa se implantase acasă la Evghenie. O oada cu scoarte înflorite, o mână subțire de mironosiță treera blana de panteră a unui cotoi mustăcios, pe canapeaua îmbrăcată în creton verde, o sobă cu fronton de cărămizi colorate, un gramofon cu cornet de nichel, o scoică de Marea Roșie ce servea de scrumieră, o căprioară împănată în vârful garderobei pe-a cărei uși erau sculptate în semicerc două capete; unul s'asemănă cu Leopardi și celalalt cu moș Bolocan portarul gimnaziului. Evghenie alerga în călțuni, s-o vestească pe mamă-sa. Tată-so era la vânat, căci cuștile câinilor erau goale și lanțurile atârnavu sub zăpadă. Poarta grajdului era

puțin crăpată și vizitii lipsau. Vasile și Florescu erau în vestă. Fecioara aduceau felii de cozonac împletiti, ce împrăștiu o mirodenie largă de cocă, în timp ce ei amândoi, se angajau la jocul de domino. Ce bine era!

Dar Frasin se înciudă, că nu putea străbate troenii de zăpadă, ce-i sfârticau calea. Cu ajutorul mânilor făcea șanț ca cu lopată, se cubărea și acumulându-și puterile sărea ca o lăcustă în partea cealaltă. Ca să-și reguleze mersul ca soldații, suflă cu marginea buzelor un marș vechi:

Plecat-am nouă din Vaslui,
Și cu sergentul zece,
Și nu era zău nimănu,
În piept inima rece.

Dintr'un zăvoi venea tiptil un pui de crivet, ce-l tăea ca cu biciul peste urechi. Norii se fugăreau pe spatele văzduhului, ca într'o arenă de îngheț.

Vasile Frasin rătăcise drumul și umblă fără nici un căpătai peste câmpii. Noaptea ce se lăsase pretotindeni, îi lovea cu pintenii în coaste. În picioare simțea o sfârșeală parcă-i s'ar fi tăiat puterea și tot da să cază înainte. Din pricina aceea, își desfăcea brațele ca să le infigă la o întâmplare în jocul de zăpadă.

Dintr'o rariște s'auzea pe unda vântului, un urlat răgușit, un șchelălăit amarnic, pe care îl auzise demult, odată, la un parc zoologic. Se opri. Își întoarse urechea în bătaea vântului. O părere își zise și porni

mai departe, răzăluind cu spițul ghetei, poșghita de pe deasupra zăpezei. Pe suflet parcă i-se năruise un mal de pământ și inima îi bătea groaznic, parc'ar fi vrut să scape din temnița pieptului și să se arunce afară în colbul de cristale. Câte-va urlete stridente înțepă aerul iarăși. Vasile scoțându-și mantaua și atârând-o de-un umăr, se avântă pieziș în omătul care-i legă picioarele. Ar fi vrut să capete aripi, ca să zboare de-asupra primejdiei. Răuri de sudoare îi curgeau pe față și încremeneau sub bărbie.

Era un sat Zăganca, ce avea multe vii bătute pe-un colnic, oare n-o fi cum-va pe-alocurea? își zicea Frasin. Dar în fundul întunericului, zări conturul unei case.

Când se sui în podul casei, îmbrânci scara cu piciorul și trase capacul de lemn. Era o casă părăsită și rece ca un cavou de peatră. O duzină de lupi năvăliră în tindă. Ochii le ardeau în cap ca licuricii. Se învîrtiră între paiantele stricate, ca într'o arie. Alții ocoliră pereții de-afară; își târăiră blana de marginea prispei urlând ca scoși din minti. Gimnazistul răsufă larg și cu amândouă palmele și apăsă sânul ce tresălta ca un val. Acoperișul era spart și lipsea două scânduri și-o dără lungă ca unsă cu varul, pătă podul negru. Eșise pătrarul lunei, pe după o pulpană subțire de nor. Frasin își frecă ghetele una de alta, ca să nu-i degere buricul degetelor dela picioare și se plimba încetinel pe podeaua care trozneă. Făție

Institutele economice ale Ungariei. Am primit la redacție raportul ministrului de agricultură pe anul 1909 referitor la acțiunea întreprinsă de minister în favorul și ridicarea economică a săcuilor, rutenilor, și a ținutului nordic al Ungariei. Credem, că facem un serviciu cetitorilor și publicului nostru, când reproducem partea din urmă a raportului, în care se înșiră institutele economice ale țării. Cu raportul ne vom ocupa într-alt loc și cu altă ocaziune.

1. Ungaria are un *institut meteorologic* în Budapesta (II. Fő utca 6), care studiază raporturi climatice și, prin 300 de oficii telegrafice, comunică vremea, ce se poate aștepta în decurs de 24 ore. Oficiile acestea telegrafice sunt datoare a publica datele comunicate de institut pe tabla neagră. Ceice vreau lămuriri speciale li-se dă.

2. *Institutul geologic* din Budapesta (VII. Stefánia út 14). Secția *agrogeologică* a institutului studiază raporturile straturilor de pământ și cultivabilitatea acestora. Ceice doresc lămuriri detaliate, primesc dela direcțiune.

3. *Institutul hemic regnicolar și hemic experimental* din B-desta (II. Oszlop utca 26). Un atare institut e și în Dobrițin și în Cluj etc., cari se ocupă cu experimentări hemice din domeniul agronomiei și a industriei agronomice pentru o remunerațiune stabilită înainte de institut.

4. *Oficiile ingineriilor de cultură* se află în Arad, Brașov, Bupapesta, Dobrițin Cluj, Aiud, Sighet Orade, Sibiu, Timișoara etc. Oficiile acestea sunt datoare a da îndrumări atât societăților, cât și particularilor cu privire la lucrări, ce sunt menite a ridica productivitatea solului precum: canalizări, scursuri de ape, regularea râurilor, crearea de tepitori etc.; fac planuri, stabilesc preliminare și dau îndrumări cu privire la execu-

țarea lor. Ceice reflectează la serviciile oficiilor inginerilor de cultură trebuie să o ceară aceasta dela ministrul de agricultură (timbru de 1 coroană). Împiegații oficiului stau fără plată la dispoziția publicului. Publicul e dator a plăti numai pe inginerul, respective pe măestrul de ape s'au vre-un alt exmis a oficiului amintit, ce iese la fața locului:

Zilierii, lucrătorii etc. trebuie să-i pună la dispoziția inginerului de cultură cei interesați pe cheltuiala lor.

5. *Școala hidrotehnică* în Kassa (Viz-mester iskola). Scopul acestei școli e de a crește indivizi pricepători în de ale canalizării, regulării de râuri, de văi de scurs bălți, mocirle întreprinse de societăți sau particulari cu un cuvânt indivizii cu pregătiri mai mici, cari să steie la dispoziția oficiilor inginerilor de cultură.

În școala aceasta se primesc indivizi, cari sau stau în slujba vre-unei societăți de atare natură, sau în serviciul vre-unui particular, care se ocupă cu lucrările acestea, dar să poate însinua pentru a fi primit ori cine, care a implinit 18 ani, dar n-a trecut de 30, e sănătos, de construcție tare, are o conduită bună, a absolvat cel puțin două clase gimnaziale cu bun succes sau a fost sub-ofițer la pioneri. Aceștia din urmă vor fi favorizați la primire. Rugarea cu timbru de o coroană e de a se îndreptă către direcțiunea regnicolară hirotehnică (Országos vizépitési igazgatóság) în Budapesta.

Cursul în aceasta școală ține trei ani. Cei primiți vor avea locuință, vipt, îngrijire medicală gratuită. Aceia, cari sunt în serviciul societăților și particularilor și vin la dorința acestora la școală, plătesc pentru vipt, cvartir, medicină, materialul de scris și desemn pe lună 60 coroane. Școala se încheie în 1 Decembrie și cursurile se încheie

în Martie. Primirea elevilor se face însă de regulă primăvara, când cei primiți până la începerea cursurilor sunt trimiși în serviciu de probă la vre-un oficiu oarecare. După terminare absolvenții sunt împărțiți pe lângă inginerii de cultură.

(Va urma).

Vești din Regat.

— scrisoare pentru „Unirea.” —

Principele Dimitrie Moruzzi, astăzi modest locuitor al Iașului, a înmănat nu de mult, o scrisoare plină de elan patriotic, reprezentantului Basarabiei în Duma rusească, Krupenski, care duce o luptă netălmăduită și fărădelege contra limbei unui popor, care l-a susținut și l-a pus în ranguri și avuții, contra Moldovenilor, care în apriga lor îndărătnicie de-a nu călca școlile vrășmașului, au rămas sclavi întunerecului secular. Răsbunicul lui Krupenski a fost un vânturățară polon, care negăsind un ostrov de vieață ticnită nicăirea, s'a stabilit în sfârșit în Moldavia, în matca înflorită în care se îngrămădeau, nesățioșii, trădătorii de neam, malul conștiințelor pătate, rezidiul negru și inutil al societăților de pe vremuri. Sângele polon s'a împletit cu cel al românului de viță, așa fel, că nepoții lui, urmau să fie fii servili ai patriei din urmă.

Cuvântul lui Moruzzi atinge până și inima celui mai din urmă

lunei, legat de grindă, se legănă o zdreanță uscată, pe care o lovise flacăul cu capul. Vasile dând s'o pipăie simți gurguiul unor opinci și două ciolane care sunau ca două bețe uscate de soc.

— Stăi! i-ar fi tunat cineva în timpul urechilor, cineva diform și mare, cineva de pretutindeni, iar el parc'ar fi prins rădăcini în adâncimi, așa nu se mișca. O șerpuire rece și caldă îi gâdilea spatetele, umerii, gâtul, coapsele, fruntea, părul, tâmplele. Căscă gura spre a răcni, însă nici un sunet nu putea eși din grumazul său ars, nici un sunet nu învăluea spațiul ca să-i fi putut atinge auzul. Gândurile-i umbiau forfota în cap. În răstâmpuri i-se părea că aude un glas sugrumat, care se scobora din capătul grindei în suluri de vâpăi. Gimnazistul se târâi cu unghiile desfăcute, până la crepătura de scânduri, pe-acărei margine încremeni, cu profilul în argintul lunei.

Într'un târziu se auzi picurat de tilincă, în îndepărtare ce eră fârtmat de vânt și răspândit până departe, ca o chemare. Vasile înghiți un bulgăr de zăpadă, lungi gâtul și strigă cât putu: Veniți oameni buni, veniți oameni buni! Pe limpezisul unei părții, se zăreau câteva umbre cari se amestecau. Erau trei sâni ce se duceau cu noaptea'n cap, să care lemne de foc din pădurea Cavalului. Cărăușul cel delă coadă, se ridică de pe chinga sâniei, bătut talpa opincei de pământ și sări în drumul boilor de-i opri. Aho! Aho!

și-și strigă și la ceilalți: Măre, ia stați și voi că nu știu ce auzii dinspre casa lui Bogdășariu! Cel mai tânăr rămase cu boii și ceilalți doi apucară de-adreptul prin omătul greu de răzbătut. Și n'au prea grăit ei în de ei, fiindcă nu puteau ști bine dincotro vine strigătul. Glasul sună a deznădejde, ca o trompetă spartă pe creasta casei pustii. Au ajuns. Cel mai chipeș lepădă sarica într'o parte, iutînse scara la gura podului, dădu capacului un ghiont și păși nehotărit în bezna tăeată de grinzi.

Lui Vasile îi veneau mințile la loc; respiră mai ușor și căuta cu brațele întinse un tovarăș cald.

— Vezi-l-ai e spânzurat, nu știu cu ce ton zise Vasile cuvintele acestea, că străinul făcu un pas îndărăt.

— Măi Grigore, n'ai tu vre-un băț de chibrit, roști străinul mai mult ca să-și atupe frica și ca să treacă de inimos în fața celui alt. În clipa aceea frecă chibritul de-o hârtie aspră și chipul lui Frasin se lumină. Românul se uita la Vasile și Vasile la funia petrecută după gâtul unui uriaș, ce-și tremura umbra în pod ca o aripă mâncată de fulgeri, dar românul văzându-l în firețuri și în nasturi de alamă ce străluceau mai ca aurul îl întrebă încurcat:

— Dar tu din ce țară ai venit aici? Cine ești?

Iar gimnazistul care se simțea renăscut ținea într'una:

Vezi-l-ai e spânzurat! vezi-l-ai e spânzurat! vezi-l-ai e spânzurat!

Aprinse și-al doilea chibrit și-l băgă sub gurguile opincelor uriașului care părea că geme: Mă doare, sloboziți-mă și pe mine!

Străinul întorcea capul și într'o parte și într'alta, spre a reconstitui figura celui ce stătea agățat într'un capăt de funie. Asta-i Niculai Buligă, roști ca pentru dânsul și după ce arse bețișorul de lem zise tare:

— Măi Grigore, ia dă o fugă până la primarele și dă-i de știre!

Când sosi capul satului și cu o bandă de consilieri, albul de pe întinderi cuprinsese toată slava. Frasin fu sucit, întors, citit, răscolit ca o biblie evreiască, iar dânsul apuca în schimb vorbele: telefon, procuror, Niculai Buligă, lelea Simina.

Vasile intră în sat sub veghea primarului, care-l adăposti într'o cameră, cu masa pătată de cerneală, cu portretele familiei regale, cu harta țării și-a județului, cu telefon cu zbârnaitoare și cu formală cassă de bani. Un jandarm somnoros, îi luă c'un aer de superioritate un proaspăt „interogator”, în vreme ce pe la geamuri, sunau pocnetul bicelor și dulce ca o rapsodie:

Aho! Aho! copii și frați,
Stați pușin și nu mânați.

De Anul-nou la câte nu avea să se gândească bietul Frasin!

cerber internaționalist, căci dânsul și-a prăpădit în încordată războire cu goliatul dela Nord, pentru cauza dreaptă — a neamului său, averea și sănătatea. Istoricul Xenopol dela Iași, a propus ca scrisoarea Venerabilului Principe, să fie publicată într'un mare ziar apusean

* * *

La Teatru Național din Iași s'a întâmplat un incident, destul de regretabil. Scriitorul Sadoveanu ce e și directorul acestui institut aruncător de lumină, a permis într'una din piesele ce se reprezintă acum câteva zile în urmă, pe acea scenă, să se strecoare o ovreică, care avea să-și ieie asupra-și unul din rolurile de forță.

Studentii Universitari au ocupat interminabilele bănci ale galeriei și cu larma lor bubuitoare, au oprit desfășurarea mai departe a reprezentățiunii. Poliția ca toate polițiile adoră până la friguri, ordinea. Ordine s'a făcut, dar spiritele nu s'au liniștit încă.

* * *

În sfârșit guvernul Carp a pus mâna pe hățurile țării, după nu știu câți ani de opoziție. Așa după cum e alcătuit noul guvern, pare a fi îndeajuns de simpatice și de aplaudat de popor. Sunt chipuri săpate în sufletele noastre înainte chiar de a se fi suit pe treptele ministeriale. Scoțându-i afară din politică sunt încă oameni de marcă ai țării. La

Procurorul veni pe apucate; încheie un proces verbal de-o pagină și clatinând din cap se îndreptă către gimnazist: Tinere victorios sui-te în sania mea. Sania se puse în mișcare și zurgălăii tremurau pe gâtul cailor. Amândoi își învăliră picioarele în tartane înalbite. Vasile istoric din nou și procurorul îl privea drept în obraz și la fie ce frază spusă, trântea câte-un accent țiuitor de uimire. Tiii !!

Intrară în oraș pe bariera Traian; cotiră fel de fel de uliți și sania se opri dinaintea unor trepte măturate, dinaintea unei case fățarnice. Procurorul îl împinse pe Vasile cu de-asila înăuntru. Covoare mătăsoase, lume tarcată, o masă ovală, zvon de clavier, oglinzi prin care te vezi pân' la călcâi, umbrele japoneze, ceasornic înfipt drept în inima unei statuete de bronz, servitoare zvelte, domnișoare cu frizuri „à la greque“, țipete de copilăși, un brad despuiat, biscoturi fărimate, vase de flori, vin de Cotnar, miroas de chiparoase, iar Frasin nu-și aducea aminte să fi petrecut în altă parte Anul-nou. El stătea răzimat de spătarul unui scaun bătrân, cu fundul de pae și privea înlături amețit, ca printr'o sticlă afumată.

CAROL SECHE.

7 Martie se vor deschide porțile parlamentului, cu noii reprezentanți ai poporului

* * *

S'a înjghebat o societate pentru comemorarea martirilor neamului nostru, în frunte cu vestitul istoric N. Iorga și Butculescu, secretarul și președintele societății, la care au aderat mulți bărbați de seamă și îi vor ridica repauzatului Russu-Șirianu, un bust drept recunoștință.

* * *

S'a adus în repertoriul Teatrului Național din București, două piese originale: „Pâr de lup“ al Domnului Rădulescu-Motru, profesor Universitar și „Înșiră-te Mărgărite“ o feerie într'un act, al tânărului Victor Eftimiu.

* * *

Câteva ziare au reprodus în extenso, discursurile ce s'au ținut la ospățul dat de către episcopul Papp în cinstea contelui Tisza. Publicul românesc urmărește încordat, toate mișcările fraților obișduiți de dincolo.

S. Carol.

Cronica politică.

După cum am amintit în nrul trecut Curia a pertractat mai o săptămână petiția pentru invalidarea alegerii de deputat la Vinț a lui Mayer contra Dr. Maniu. Apărătorul lui Mayer în discursul său a atăcat cu toată furia pe blăjeni, cari s'au resfirat prin cercul Vințului ațfînd pe alegători aproape până la revoluțiune.

Dr. Erdeli, avocatul alegătorilor, respinge cu toată bărbăția această acasă nedreaptă și dă o icoană fidelă a chipului cum s'a făcut alegerea dela Vinț, înșirând un catalog nesfârșit de ilegalități, comise de organele administrațiunii și ales de presidentul alegerii, tot un ovreu și acesta și de cumpărarea voturilor prin cele mai mari corupții. Sâmbăta trecută s'a încheiat pertractarea, sentința definitivă nu se va aduce însă până la 4 Martie n.

Luni s'a început o altă pertractare: alegătorii lui dr. Aurel Vlad contra mandatului lui Farkas Pál ales la Orăștie. Și aci s'a cercat mai întâi respingerea petiției pentru motive de formă, dar nu a succes. Avocatul apărătorilor e Dr. V. Bontescu din Hațeg, care în discursul său a desvilit un nemai pomenit catalog de abuzuri electorale, pentru a putea smulge acest cerc din mâna lui Dr. Vlad. Se crede și în acest caz că se va permite dovedirea.

Miercuri poetul nostru Oct. Goga a stat la Cluj în fața juraților, pentru nește poesii publicate la vremea sa în „Țara noastră“, proprietatea dlui Goga, dar pe cari poezii nu dsa le scrisese. Procurorul a cerut pedepsirea dlui Goga, fiindcă redactorul a murit. Jurații s'au grăbit a da satisfacție ideii întinate și a osândit pe Goga la 1 lună temniță de stat și 600 cor. amendă. Avocatul domnului Goga a fost Dr. Iuliu Pordea din Cluj.

SPICUIRI.

Note de drum.

Preotul D. Lungulescu, Econom, publică în „Albina“ cunoscuta revistă pentru popor din București, o dare de seamă despre o călătorie de studii făcută la noi din ordinul Administrației bisericelor. Reproducem câte pasagii:

„Ceeace m'a izbit mai întâiu, când am ajuns în gara Cluj, după orele 7 seara, a fost faptul că nu m'am putut înțelege românește cu nici un birjar, astfel am fost nevoit să dau înscris adresa părintelui Protopop unit Dr. Elie Dăianu, pe care-l cunoșteam personal. Cum părintele Dăianu era într'un sat din apropiere pentru a lua în primire o biserică nouă, am fost întâmpinat de părintele Simu, capelan. Imediat ce a sosit și i-s'a comunicat de venirea mea, — căci mă instalasem la un hotel, — și-a exprimat dorința de a mă vedea chiar la Sf. Sa la masă. Am fost întâmpinat cu o dragoste deosebită. L-am găsit în tovărășia tânărului preot Păclișan și a tânărului teolog Pantea. Fără nici o curtenire mărturisesc, că nu pot rezistă înboldirei unor sentimente de recunoștință și admirație pentru părintele Dr. Dăianu, o personalitate remarcabilă în mijlocul celui centru unguresc, om harnic, cum îl numia și L. P. S. Mitropolitul din Sibiu Ioan Mețian, când a venit vorba de dânsul. Cu o cultură înaltă, nobil, cu o inteligență vie și scăpărătoare, unită cu virtutea dragostii evanghelice ce naște simțul de ospitalitate și iubire către aproapele, părintele Dăianu îmi apare într'o sferă înaltă și luminoasă, și ca unul ce reprezintă românimea cu neîntrecută demnitate. Sfinția Sa este numit ambasadorul Românilor, după cum îi zicea dr. Andrei Vereș, Șeful Arhivelor Societății Muzeului Ardelean și Universității, care deși ungur, vorbea cu o mare admirație de d. Protopop Dăianu. Asemenea forțe se impun din partea românismului, mai ales în acel centru cultural, ca cel puțin să reziste puternicului curent cotropitor, dacă nu și mai mult. Astfel se va acoperi cu desăvârșire calea pe care luptăm, ca să o păstrăm pentru a ajunge la limanul dorit. Ar fi de o mare necesitate ca și Administrația Bisericeii gr.-or. să aibă aci un reprezentat — protopo — în asemenea condițiuni. Mi-a părut destul

de rău că nu am putut vedea pe actualul protopop gr.-or. din Cluj, mai cu seamă că reședința protopopiatului ca și biserica sunt afară de raionul orașului.

„Mulțumită deosebitei bunătăți a părintelui Dăianu, am putut vizita, pe cât posibil, Clujul. Ba cu un tact uimitor mi-a înleznit ocaziunea de a vedea și sate din împrejurimi, punându-mă în imposibilitate de a plăti ocazia sau de ai aduce cel puțin mulțumiri personale. Cât de departe ne aflăm noi cei din Regat sub acest raport. Nepăsarea noastră tocmai în împrejurări în care se cere deosebită atenție, pare a ne fi caracteristică. Cu toate acestea nu lipsește nici decum din firea preotului nostru însușirile ospitalității și sincerității, dar nefiind cultivate în școli, lipsiți de educație social-pastorală, timiditatea și stângăcia în manifestare, ne înfățișează cu scăderi.“

Noutăți.

Din Arhidieceză. Dr. Ioan Coltor, capelan I. în Cluj a fost numit revizor al Esacrotatului arhidiecezan. — Iosif Solomon, paroh în Ludoșul-mare (distr. Sibului) a fost trecut în statul deficienței începând cu 1 Ian. 1911. — Alexiu Staicu, cooperator parohial în Ludoșul-mare a fost numit paroh. — Eutimiu Boeriu, paroh în Răușor, (Vicariatul Făgărașului) a fost trecut în statul deficienței începând cu 1 Aprilie 1911. Valeriu Opris, adm. parohial în Bărcut, a fost numit în aceeași calitate în Răușor. — Cu terminul de 28 Februarie 1911 se pune la concurs stațiunea de cantor-invățător din comuna Poșorta, districtul protopopesc al Voilei, vicariatul Făgărașului și stațiunea de cantor-invățător din comuna Fizeș, districtul protopopesc al Dârgei.

Dela Orade. Congrua preoților din Dieceza Orăzii mari, de pe semestrul al II-lea a anului 1910, a sosit numai în zilele aceste cu mare întârziere. Cauza a fost, că Rescrișul ministerial, și lista de distribuție, urgită încă în 16 Ianuar a. c. din partea Preaveneratului Ordinariat, abia acum în 14 Februar a ajuns la locul competent; de și suma asemnată, aproape de două luni stă la oficiul de dare. În acest moment banii sunt scoși, și avizele pe cale. Preoțimea deci își va primi leafa așteptată cu multă nerăbdare. — În cler și mai nou s'a făcut următoarele schimbări: Nicolau Popa, până acum preot în Decaneșd e numit de adm. la parohia Sianaieu; în parohia Decaneșd e numit preotul nou ordinar: Ioan Pop. — În nrul 12 din „Drapelul“ aflăm o grea imputare Arhierilor noștri cari nici unul n'ar fi făcut nici măcar un pas la forurile competente, ca numirea de „Oláh“, să nu se folosească în nomenclatura oficioasă, și pe la oficiul de statistică al statului. Pentru constatarea adevărului numai, și nu din altă cauză, înregistrez aici, că: Ilustritatea Sa Dl Episcop a Orăzii mari cu mult mai înainte a scris deja în cauză, atât la înaltul minister, cât și la oficiul central de statistică a statului.

Hymen. Corneliu Gavriș, absolv. de teologie și Anuța Dredean, anunță actul cununiei lor, care se va celebra în biserica gr.-cat. din Târșolțiu, la 26 Febr. st. n. c.

O rectificare. Ziarele din capitală și după ele și unele de a noastre, au adus știrea, că reprezentanții veneratelor capitule diecezane s'au prezentat Ministrului de culte sub conducerea P. S. Sale Episcopului dela Lugoșia deputatului Dr. I. Siegescu, spre a cere regularea dotațiunii lor din partea guvernului. Rsmul Dr. V. Smigelski, care a luat parte în această deputație ne autorisează să rectificăm această notiță într'acolo, că reprezentanții capitulelor au fost conduși la Ministru numai de P. S. Sa Episcopul Vasile Hossu, nu și de deputatul Dr. Siegescu.

Distincțiune. Iustin Hossu, locotenent de infanterie în Biserica albă, fiul canonicului nostru Iosif Hossu, pentru meritele câștigate întru împiedecarea lățirii colerei, a fost decorat de Majestatea Sa cu ordinul *Signum laudis*. Călduroase felicitări!

Un pretore ca și care ar trebui să fie mulți. Ziarele din Oradea mare au publicat zilele trecute un caz caracteristic. Un biet țaran român vrea să-și cumpere bilet de călătorie pe tren. Neavând bani mărunți voiește să dea coroane. Cassariul răstindu-se la el, în loc să-i deie bilet, „more patria“ îl injura. Din întâmplare era de față și un pretore (maghiar) care scandalizându-se de purtarea funcționarilor a cercat să-l apere. Numai atâta i-o trebuit. Cassariul l'a apostrofat și pe el cu vorbele: „Rușine că avem așa un pretore.“ Din acest incident făcându-se mai târziu cercetare disciplinară în contra funcționarului, respectivul din pedeapsă a fost transpus și pedepsit. Așa ar trebui să fie pretori: apărători ai poporului oropsit.

Publicațiune. Dombul Ministru r. u. de comerț, în locul târgului de vite din 6 Decembrie, — zădărnicit prin boala de unghii, — sub Nr. 1817 a conces ținerea **târgului de vite suplinitor** pe 3 și 4 Martie a. c. în Blaj. Blaj, 20 Februarie 1911. *Antistia comunală.*

Aviz într'o comună mare de preste trei mii locuitori din Bănat, care se află în stadiul dezvoltării și a înfloririi, cu un orașel cu târguri renumite în vecinătate, unde românii sunt în număr de preste 2 mii, și unde până acum abea 2—3 măestrii români se află, și ar fi mare lipsă de un măsar, bărdăș ori croitor, cari cu sirguintă ar putea să-și asigure un viitor frumos se caută — ca la caz, dacă ar putea implini cantoratul la biserica gr. cat. să se adreseze la administrația foii „Unirea“, de unde va primi adresa. Oficiile parohiale sunt rugate a se interesa de cauză. *Curatorul.*

Înșelăciune. În ast an sămânța de napi pentru nutreț a scăzut în mod îmbucurător, încât, așa zicând, cu a treia parte din prețurile anului trecut se poate căpăta azi calitatea cea mai vrednică de încredere. Cu toate acestea, — după cum suntem informați, — la comercianții din provincie li-se lifestează spre vânzare din Moravia, Bisenz sămânță de napi de preț neînsemnat. Este cunoscut, că acolo se amestecă sămânța cea bună cu sămânța rea, care nu încolțește și această amestecătură o vând comercianților noștri, cari pe cum se vede, nu cunosc lucrul acesta. Cari vreau să se cruțe de neplăcerile ulterioare, lucră în interesul propriu, dacă sămânța trimisă lor din Bisenz, înainte de a folosi, să o supună unei probe fundamentale de încolțire.

(22) 1—5

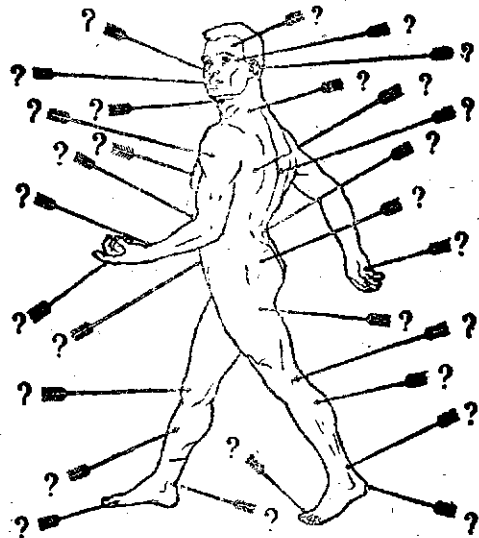
Posta Redacțiunii.

Un credincios gr.-cat. Serisori pe al căror autor nu-l cunoaștem, nu publicăm.

G. P. Să ne dați voie, a nu ne amesteca în astfel de afaceri. Adresați-vă proprietarilor tipografiei.

D. M. Chachiș. S'a publicat anul trecut.
I. P. Va urmă în curând.

Te săgetează? (Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elshapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmegye).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbire de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morburii ac neomenite! Fluidul Elsa lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii prevenite din curant ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 duple ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distinct și sigur Elshapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgăriuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețeală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco ca 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comande să adresăm acurat așa: (92) 16—30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zágráb).

Prea Onorată Preoțime!

Prin aceasta Vă atrag atențiunea asupra firmei mele Românești și Vă rog ca vinul pentru Sintețe Paști să nu-l comandați dela străini, ci dela mine, căci eu Vă trimit numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate:

Vin vechiu: Rizling 66 fl. Rizling și ruge 60 fl. Roșu 70 fl.

Vinuri noi: Rizling 56 fl. Rizling și ruge 52 fl. Šiller 54 fl. Vin alb de masă 50. Prețurile sunt compute în fileri după litru, vinul se expediază cu rambursă în vasele mele ce împrumutez pe timp de 2 luni.

În așteptarea prea Stim. DVoastre comenzi, ce promit, că le voi implini creștinește rămân cu deosebită stimă: Petru Benea, proprietar de vii (Șiria, Világos com. Aradului).

(21) 1—5.

AVIZ. Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am început praxa de dentist în Blaj Casa capitulară vis-à-vis de reședința metropolitană. Cu stimă: Virgil Muntean, dentist.

(23) 1—?

Partea literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

6

— Măi nemernicule! Și cine va înghețanchiă în chip cucernic, înaintea feții domnitorului? Tie nu-ți pasă de nime!

— De tine nu țin frică. Pe tine nu te va strivi nici dacă un stejar de o sută de ani de s'ar răsturnă pe tine. Si chiar și dacă m'as îngriji de ei, nici atunci n'as merge la Vitold.

— Dar ce vrei? Ce ai de gând? Ori doară vrei să ajungi grof la curtea din Mazovia?

— Fă-ți de cap, pentru mine e totuna!

— Vorbește, spune ce ai de gând? Deja Bogdaniec pentru tine e nimic! Ori doară vrei ca tu singur să ari și să samoni? Asta nu o vei putea face fără jobagi.

— Tu ți-ai pus în cap, că cu tătarii vei termina ușor, macar nu-i așa. Deja ți-ai uitat ce spuneau despre ei? Tătari morți pe câmpul de luptă sunt mulți, dar sclavi, cu greu o să prinzi dintre ei, căci celce scapă cu viața, acela fuge departe prin pustie, de nu-l poți ajunge. Cum să-i prind dară? Ori poate să mă urc pe vre-un armăsar ușor, ce l-am luat dela germani? Cum pot să-i ajung, când ei fug tare repede pe caii lor mici și sprinteni? Ei, vezi! Și ce prăzi pot să câștig dela ei? Câteva piei și nimic alta! M-ași reîntoarce în Bogdaniec mai sărac, de cum am fost la plecare!

Mazko rămase mut. Zbisco spunea și mult adevăr. Preste câteva minute, bătrânul începă de nou:

— Aceea nu-i sigur. Unora le dă mult, altora mai puțin, după cum îl găsești în voie.

— Atunci spune unde vrei să mergi și ce scop ai.

— Merg în Spichov la contele Jurand. În sfârșit Mazko, răspuse infuriat:

— Barăm de te-ar orbi Dumnezeu!

— Ascultă cu atențiune și cu drag, — replică Zbisko. Eu am vorbit mai înainte cu Niculae Dlugolasi, și am auzit dela el, că contele voiește să-și răzbune asupra germanilor pentru soția lui. Me voiu duce deci la el și îi voiu stă în ajutor; și noi cunoaștem bine felul de luptă al germanilor; și apoi ști și aceea, că dincolo de marginile țării noastre, mai ușor voiu putea să câștig buchetele, de cari ți-am spus, și acolo mai ușor îmi voiu câștiga sclavi — și aceia nu vor fi tătari — și ei se vor pricepe și la lucrul câmpului.

— Ți-ai pierdut de tot mințile? Doară pe la hotare nici nu se vorbește de rezbol, și tie Dumnezeu de se vor războl ori nu? și nici aceea nu să știe când!

— Hahaha, ce bine le ști toate, iubite frate!... Urșii au legat prietinie cu albinele sălbatice și de azi încolo nu se vor mai atinge de miero! E drept, că nici o partidă nu-și are ostirea și e drept și aceea, că pe la hotare e o așa învălmășală, ca pe vreme de războiu. Cum, tu nici n-ai știut asta? Vecinii își mână în alte locuri ciurzile de vite, aprind sămănăturile, să atacă impru-

mutat, și unii-și asediază cetățile și fortărețele altora. Și nu prădează meru? Nu pun mâna pe sclavi și chiar și pe cavaleri? Nu despoaie ziua și noaptea pe călătorii, cari s'abat prin acele locuri? Nu-ți mai aduci aminte de vremile trecute, despre cari tu mi-ai povestit atâta? Ști tu bine, că lui Nalecy nu i-s'a întâmplat nimic, pentru că el a prins pe cale vre-o patruzeci de cavaleri, cari se grăbiau să se alătore la cruciați și i-a ținut prinșonieri în temuți subterane, timp mai îndelungat până ce șeful ordului i-a trimis ca preț de răscumpărare căruțe încărcate cu saci plini de aur. Jurand, contele de Spichor încă nu va face altcum.

Apoi a urmat câțva timp liniște. În decursul conversației îndelungate s'a revărsat de ziua, iar soarele își trimitea razele aurii asupra stânței înalte, pe care era situat claustrul.

— Dumnezeu, în tot locul ne poate fericii — în sfârșit zise Mazko, cu un ton blând, — roagă-te Lui, ca să-ți binecuvinteze intențiunea.

— Asta o fac fără întârziere, căci fără ajutorul lui, toate sunt zădarnice.

— Te cugetă și la Bogdaniec, deoarece știu bine, că nu atât pentru el, cât mai mult pentru fata asta dorești să mergi la contele Jurand, să-l ajuți în potruva germanilor.

— Nu vorbi așa cu mine — zise Zbisko căci mă iritez. Că-mi place de fată, e drept. Ori doară ai văzut vre-o tânără mai frumoasă, decât Rynghala?

— Ce-m' pasă mie de frumuseța ei? Lucrul cel mai conștient va fi, ca să te logodești cu ea îndată ce va crește mai mare. Și de altcum e fca unui conte puternic.

Vorbele aceste i-au plăcut și lui Zbisko.

— Aceasta e și intențiunea mea. De prezent e regina sufletului meu, iar mai târziu va fi soția mea. Și ori cât te zdrobești acum, știu, că la timpul său și tu te vei jucă mult cu copiii noștri.

Fața bătrânului se însănină.

— Barăm de-ar fi atâta — zise cu blândețe cât și nisipul mării! Dulcele nostru Isus să ne deie tuturor, la bătrânețe pace și liniște în casă, iar după moarte fericire — fericirea de care se bucură sfinții lui Dumnezeu în cer.

III.

Principesa, Danusia, Mazko și Zbisko s'au abătut de mai multeori în Tynieć, dar între cavalerii de curte erau mulți, cari acum vedeau pentru întâiaș dată claustrul. Pe cale cu teții priviau mirați la încăperile mari ale claustrului, la zidurile puternice și la clădirile frumoase din jurul claustrului.

Împrejur, cât numai puteai vedea cu ochii, pretutiudenea se observau urmele îndestulirii; bogăție, avere, bunăstare, grădini bogate de pomi, locuri arătoare și vii extinse, toate formau proprietatea călugărilor. Conții din Mazovia priviau cu îndestulare la bogățiile acestea, căci în țara lor necultivată nici nu visau de averile ce le vedeau aici. Erau claustru și în patria lor, în Lubus, Plock, apoi în Polonia-mare sau în Mogilno, dar în mărime și avuție nici unul nu să poate asemăna cu cel din Tynieć, a cărui venite le invidiau chiar mulți dintre principii.

Cu cât priviau mai mult la claustru cu atât le creștea mirarea. Adese nici nu le venia să-și crează ochilor. În drum spre claustru, principesa, ca să-și scurteze drumul, a rugat pe unul dintre călugări, să le povestească mitul despre Vlady Valgierz, de pățaniile căruia auzise una-alta deja în Cracovia. Damele de curte fiind mai curioase sau adunat în jurul principesoi, ca să auză povestea călugărului.

— Colegului Hidulf i-a apărut la miezul nopții Valgierz — răspuse călugărul — și fiindcă el e tocmai aci, să povestească el legenda, căci o știe mai bine ca mine.

Și spunând acestea arată spre călugărul îmbătrânit, ce mergea cu pași înceți pe lângă Niculae Dlugolasi.

— L-ai văzut aievea, iubite părinte? întrebă principesa curioasă.

— Da, l-am văzut, răspuse călugărul, și el cu voia lui Dumnezeu, poate să părăsească infernul și să vină la noi pe pământ.

— Și când are voie, ca să vină?

Călugărul privi la soții săi, spunând, că spiritul lui Valgierz, cercetează claustrul, când nu se observă disciplina între membrii claustrului și când călugării poartă grije mai mult de averile lumești, decât de suflet. Călugării n-au voit să explice apariția lui Valgierz, care de multeori era presemnul vre-unui războiu sau a altor rele. După o pauză scurtă, călugărul Hidulf continuă:

— De câteori apare, totdeauna prevestește o nenorocire.

— N-ași voi să-l văd pentru tot bunul lumii — răspuse principesa, făcându-și cruce. Dar povestește-mi pentru ce a și ajuns în iad, când el și-a răzbunat singur pentru nedreptățile și batjocurile ce le-a suferit?

— Dacă ar fi fost un om moral și drept, chiar și atunci ar fi trebuit să-l ajungă pedeapsa — zise călugărul — căci a fost păgân și nici apa sfințită a botezului n-a putut să-l curețe de păcatul original.

Aceste cuvinte mișcă adânc pe principesa, căci și-a adus aminte de tatăl ei, care încă a murit ca păgân și pentru aceea va arde de veci în infern.

— Te ascultăm — răspuse după o pauză scurtă.

Atunci călugărul Hidulf, continuă:

— Încă în vremile păgâne locuia aici un conte puternic, numit pentru frumuseța lui, Vlady Valgierz. Întreg ținutul ăsta, ce-l vezi, era proprietatea lui. Dispunea de o mulțime de ostași pedestrii și călăreți în cazul când pornea în vre-un războiu. Stăpânirea lui în răsărit se întindea până la satul Opole, iar în apus până la Sandornierc. Numărul turmelor lui nu-l știa nime, în Tynieć avea un castel frumos, unde-și ținea comorile și aurul cel mult într'un turn. În privința bogăției era asemenea cavalerilor cruciați din orașul Marienburg.

— Așa-i, știu și eu, că cruciații au un atare turn, — zise principesa.

— Valgierz era un adevărat uriaș — continuă călugărul — smulgea stejarii groși din rădăcină, cu vocea și cu citra nime nu știa cânta mai frumos ca el. Odată s'a întâmplat, că umblând prin curtea domnițoare a francilor, Helgunda, fca regelui îndrăgindu-l de moarte, a fugit cu el în Tynieć,

cu toate, că tatăl ei, voia să o trimită într'un claustru. Acasă trăiau în fărâdelegi, căci nu aflaseră preot, care să le binecuvinte legătura păcătoasă. Pe acele vremuri trăia în Vislica, un anumit Piekny Vislav, din familia regească Popiel. Acest Vislav în absența lui Valgierz a pustiit cu foc și sabie toate averile contelui din Tynieć. Valgierz îndatăce s'a reîntors și-a răzbunat asupra lui, l-a bătut și l-a dus ca prinsonier în Tynieć. Nu s'a cugetat însă la aceea, că toate femeile, îndatăce îl văd, pe Vislav, se îndrăgostesc în el și sunt gata să-și tradeze pentru el părinții, soțul și copiii. Așa s'a întâmplat și cu Helgunda, care în vreme ce bărbatul ei dormea, l-a legat în lanțuri și l-a predat lui Vislav, iar acesta l-a transportat îndată la Vislica. Aici l-a pus în închisoare, unde începând odată să cânte l-a auzit Rynga, sora lui Vislav, și îndrăgostindu-se în el l-a eliberat din temniță.

Atunci Valgierz, cuprins de mânie omori pe Vislav și pe Helgunda, iar el cu Rynga s'a reîntors de nou în Tynieć.

— Atunci pentru ce crimă trebuie să sufere în iad? întrebă principesa.

Călugărul Hidulf continuă serios:

— Dacă s'ar fi botezat și și-ar fi dat averea din Tynieć călugărilor, Dumnezeu l-ar fi iertat, dar fiindcă n-a făcut-o asta, l-a înghițit iadul.

— Dar pe acele vremuri erau călugări în Polonia?

— Nu erau, căci pe atunci și litvanii și polonii erau păgâni.

— Așa dar cum s'ar fi putut boteza și cum și-ar fi dat moșia din Tynieć călugărilor?

— Preste tot n-a voit să se boteze și pentru asta a fost osândit — zise călugărul cu seriozitate.

— Așa-i, — răspunseră unii dintre cavaleri.

Intr'aceea ajunseră la claustru. La poarta principală însuș abatele primi pe principesa, încunjurată de călugări și alți mulți mireni. Ca de regulă, abatele avu și acum tot oaspeți de elită, funcționari înalți, conți, juriști distinși, și alți nobili înalți, toți oameni bogați și cu vază, cari ca vazali ai claustrului călugărilor din Polonia — țineau în arândă moșii mari — și trebuiau să deie seamă abatelui din claustru. Sărbările pompoase, din Cracovia, au atras pe mulți și cei cari n'aveau cunoscuți prin oraș, toți erau oaspeții claustrului. Acesta eră motivul pentru care abatele, „abbas centum villarum“ — așa-l numiau pe abatele din Tynieć — stăpân preste vre-o sută de sate, a putut să primească pe principesa cu o așa suită și pompă impozantă.

Abatele eră om de statură înaltă, slab și pleșuv, cu o înfățișare înțeleaptă purtă o barbă sură și rară, și pe frunte se vedeau urmele vindecate a unei raue, pe care probabil o primise ca tânăru cu ocaziunea jocurilor cavaleresti. De sub sprâncenele lui negre priviau niște ochi scânteietori. Imbrăcat, ca și ceilalți călugări, se deosebiă de ei, că avea după gât un lanț gros de aur, de care atârna o cruce încărcată tot cu pietrii scumpe.

Din înfățișarea lui apărea, că eră un om aspru și expert în ale conducerii. Cu un cuvânt eră în curat cu afacerile ce-i compet, în urma demnității înalte, ce o ocupă.

Salută cu dragoste pe principesa, a cărei soț eră odraslă a familiei principelui din Mazovia, din care familie făceau parte nu numai Vladislau și Cazimir, regele polon, ci după mamă tot din aceea familie s'a născut și nobila regină de acum, cea mai bogată dintre toate reginele din lume. Abatele făcând un compliment de supunere principesei și ținând în mână dreaptă o cutie de aur, făcu cu aceea o cruce în aer și binecuvântând pe toți zise:

— Fi binecuvântată, nobilă principesa acum când treci preste pragul claustrului nostru! Sfântul Benedict de Nursia, sf. Maurițiu, sf. Bonifaciu, sf. Benedict de Anian și sf. Ioan de Tolame, — sfinții noștri ocrotitori, cari locuiesc în paradisul ceresc — să te ocrotească să-ți dea sănătate și noroc și să te binecuvinte de șapte ori la zi, cât timp vei trăi tu pe acest pământ!

(Va urmă).

Teoria despre originea omului.

Dacă a făcut senzație mare teoria lui Darwin despre originea speciilor prin forma nouă în care a înbrăcat-o, neasămănat mai mare fierbere a produs în lumea literară aplicarea teoriei sale la om; căci precând în organul animalic înrudirea deosebitelor ființe e numai o chestie pur filosofică, pe atunci între viețuitoarele irrationale și om de fapt există o deosebire de organism și dacă nu esențială de a bună sama bine pronunțată, iar mai pe sus de toate omul poșede un principiu vital specific divers de al animalelor, care reclamă o deosebită origine și un scop special pe sama aceste ființe conștie de chemarea ei înaltă.

Prin teoria lui Darwin despre înrudirea omului cu ființe irrationale, se nasc chestiunile cele mai delicate, despre progresul enorm ce l-a făcut omul dela stadiul lui de ființă irrationale până la omul modern de azi, despre toată menirea vieții omenești ce evident e mai superioară decât a celor necuvântătoare, și în special se impune chestiunile grave despre poziția lui socială și conduita etică, cari lucruri se bazează pe inteligența spiritului și se zguduie din temelii cât ce se abandonează principiile normative ale etice și se culcă pe terenul marașinos a vieții curat animalice.

Aceste chestiuni își află soluțiune mulțămitoare în măsura aceea în care e îndreptățită teoria însaș.

Materialiștii însă nu au cercat mult după argumente pozitive, ci îndată au primit cu aplauze frenetice presupunerile lui Darwin, degradând pe om la gradul de animal, care afară de viața organică senzitivă nu mai are alte meniri, nici alte calități specifice diverse, decât o bună doză de istetime și rafinări prin care mai ușor se poate înleznă traiul pe contul altora.

În sensul acesta tot idealismul ar fi călcat în picioare; viața lui intelectuală și morală e o poleitură fără nici o valoare reală, toată străduința lui după fapte corecte e o fugă nebună fără scop, căci în cazul acela credința e o „superstițiune“, speranța e un cântec înșelător, iar iubirea e o prefacere, o apucătură prin care mai bine te poți apropia de tainele vecinului tău, ca la un timp bine sosit mai ușor să-i poți da lovitura de moarte.

Modul acesta de vorbire a materialiştilor răsună de-a lungul și de-a latul Europei, de când a ajuns pe continent vestea teoriei lui Darwin, care, cât de cât a avut credință și nu a avut cutezanță sau nici gândul de-a pune în contrazicere părerile sale cu religiunea. Acest rol l-a lăsat altora.

La nașterea și lățirea darvinismului ateist a desvoltat un deosebit zel profesorul dela universitatea din Jena E. Haeckel.

Haeckel s'a făcut luntre și punte pentru de-a dovedi originea directă a omului dela moime și nu s'a îngrozit nici de „mărturii mincinoase“, de falsificări, numai ca să nimicească „superstițiunile“ și „miturile credinței noastre. Grație însă chiar colegilor săi acest erou neastâmpărat e demascat și după o activitate glorioasă de 40 de ani și un iubileu de 70 de ani al nașterii, azi îl cunoaștem ca pe unul care prin falsificările sale „a adus o rușine literaturii germane“¹⁾

Aplausul darviniştilor materialişti a fost deci prea de timpuriu, precum a fost și de prevăzut, căci nu e lucru ușor a răsturna o credință cu un trecut de mii de ani, ce își are bază în tradițiunea religioasă și în convingerea provenită din conștiința tuturor popoarelor.

Perirea lui Haeckel de pe orizontul auctorităților în biologie însă nu înseamnă pace cu materialişti.

Discuțiile curg și azi pe tema înrudirii omului cu moime și lucrurile ce sunt niște coniecturi curat speculative se lățesc prin ziare și reviste și se prezintă de fapte, cari în fantazia unui ziarist devin apoi niște monstruoziități.

Astfel marele ziar român de dincolo „Voința națională“ din 9/22 Iunie anul trecut într'un articol neiscălit, cu ilustrații, știe să istorisească lucruri interesante din viața omului primitiv ce făcea trecerea dela animal la ființă rațională. După ce ne face cunoscută, numitul ziar, peștera dela Crapina în Croația în care s'au aflat resturi de osămiute de om mare parte arse, pe urma unui profesor savant, face următoarele deducțiuni:

„Totmai după cum beau sângele și mâncau erude creerul, măduva, rinichii, ficatul sălbătăciunilor ce ucideau, tot așa făceau și semenii lor (!) pe cari îi apucau pe neașteptate și îi sfășiau la fața locului. Apoi făceau foc, frigeau sau afumau bucățile de carne, coapsele, mușchii dela spinare etc., ca să le aibă pe mai târziu“.

După metoda acesta de-a informa publicul cetitor, care nu are ocaziune de a examina mai deaproape chestiunile ce preocupă timpul de față, lumea mare are idei greșite despre adevărata stare a lucrurilor și fără multă bătaie de cap trage consecințele din teoria lui Darwin, neagă nemurirea sufletului și traduce în fapte toată învățătura darvinismului falsificat.

Cât de osebit e privit lucrul în cercul bărbaților de specialitate, cari lucrează numai pentru eruarea adevărului, fără tendințe as-

¹⁾ Articolul din „Münchener Allg. Zeitung“ 1908 citat la E. Demmert: Die „Wahrheit über E. Haeckel und seine „Welträtsel“ nach dem Urteil seiner Fachgenossen, — die Affäre Brasz-Haeckel Halle 1909. Dr. A. Brasz: das Affenproblem, prof. E. Haeckel neueste gefälschte Embryonenbilder, Leipzig, biolog Verlag 1908. — P. E. Wassmann S. I. Haeckels alte und neue Forschungen über Abstammung des Menschen Stimmen aus M. L. 1909. Cetind autorii acestea te poți convinge cât cumpănește H. în științele naturali.

cunse, se poate vedea din starea actuală a teoriei din chestiune, — ce în liniamente generale o voi arăta în cele următoare.

Cel mai vechiu document scripturistic cu privire la originea omului e Sfânta Scriptură.

Intellecții veacului acestuia însă își bat joc de expresiunile Sf. Scripturi și fac mult haz cu aceea că-l descriu pe Dumnezeu, frământând ca un olariu la năglag și combinând cu multă atențiune forma trupului omenesc. La această observare cu spirit a unor exegeți nechemati a răspuns demult Sf. Augustin zicând că: „e un lucru tare copilăresc a crede, că Dumnezeu a plămădit pe om cu mâni trupesti“¹⁾

Prin cuvintele acestea Sf. Augustin ne face totodată să înțelegem că Dumnezeu s'a putut servi de mai multe mijloace naturale în timp nedeterminat pentru de-a forma trup omenesc. Cari anume au fost mijloacele acele nu se poate ști. Uua e sigur, că omul prim a fost imediat creat de Dumnezeu precum reiasă aceasta și din cuvintele Sf. Părinte, care continuă astfel: „celelalte lucruri le-a zidit cu cuvântul, a zis și s'au făcut iar pe om însuși l'a făcut“.

Pe baza acestei expuneri putem statori libertatea ce o dă credința științelor naturale cu privire la originea omului și zicem: Se poate, că Dumnezeu s'a servit de anumite legi naturale până ce a format un trup care să fie demn și apt de-a primi suflet nemuritor, dar acel trup înainte de-a primi suflet nu a fost om, ci numai o formă, ce nu a avut nici o legătură cu regnul animalic fiind creațiune imediată și din care puterea de viață sensibilă s'a stins când i-s'a dat suflet imaterial, care dă directiva atât viații intelective cât și senzitive.²⁾

Aceasta, bine înșămnat, e o concesione ce nu poate avea valoarea numai în cazul, când avem argumente suficiente pentru susținerea ei. La dincontră trebuie să susținem credința generală a neamului omenesc, ce zice că primul om a fost creat, cu trup și suflet, în același timp, din materie anorganică.

Argumentele însă produse cu tendințe de a dovedi directă înrudire a omului cu ființe irrationale, iar nici decât de a arăta dezvoltarea corpului omenesc până la împreunarea aceluia cu sufletul, nu sunt de atari ca să ne silească de-a părăsi această tradițiune și în deosebi înțelesul verbal al sf. Scripturi, și precum vom vedea cei mai savanți naturaliști după cercetări îndelungate, nu pot afla dezvoltarea treptată a moimei până la om și astfel nu pot realiza de loc visul materialiştilor.³⁾

Iată câteva momente principali din starea actuală a chestiunii.

La prima privire, zic naturaliștii, te surprinde asemănarea aceea mare ce există între om și moime, încât vrând nevrând trebuie să concezi înrudirea acestor două ființe.

¹⁾ S. Aug. De Genesi Migne Patr. lat. XXXIV 347 la E. Wassmann. S. I. Die Mod. biol.

²⁾ Kampf um das Entwicklungproblem: Wassmann S. I. Freiburg 1907 pag. 35. De aici se vede, că nu i-s'ar putea socoti de păcat lui Haeckel de ar dovedi „obârșia noastră dela moime“, ci a greșit cu aceea, că a voit să o arăte aceasta pe căi neiertate. Și dacă falsificarea unui document se clasifică de crimă atunci cum se numește falsificarea celor mai scumpe documente ale trecutului neamului omenesc.

³⁾ Vezi Dr. Sacin Teol. dogm. 281—299.

Această ar fi adevărat, dacă omul nu ar da semn de-o inteligență superioară.

În viața și activitatea omului sunt însă o mulțime de dovezi, cari presupun un principiu mai superior decât viața sensibilă. De aceea întrebarea aceasta de înrudire între om și animal nu este de a se deslega numai pe calea științelor naturale, cu atât mai puțin dintr'o singură privire, ci rolul principal în resolvirea ei îl are psihologia și filosofia.

Dreptul acesta de a nu judecă în chestiuni, ce evident nu aparțin științelor naturale, îl mărturiseste un naturalist de renume european Karol Ernst von Baer († 1876) fost profesor la universitatea din Königsberg apoi în Petersburg și întemeietorul embriologiei moderne prin următoarea asemănare: Cineva pierde în mijlocul Africii un caiet de note. De-l află un indigen cugetă că's frunze uscate. Dă de ele un african mai civilizată, îndată știe că's hârtii prinse într'una dar nici el nu-l bagă în samă. De-l găsește însă un european, numai decât vede că's hârtii de note, de pe cari apoi al patrulea și mai competent în ale muzicei, zice eventual cele mai frumoase valsuri de-a lui Mozart.

Așa stă lucrul și la contemplarea celor spirituale.

Cine nu se pricepe în cele spirituale nu zică, că acolo unde el ca naturalist nu vede altceva decât lucruri senzitive nu poate să mai existe și altceva, că poate să rătăcească ca și africanul acela, care ține caietul de note de niște frunze uscate.⁴⁾

Cuvintele aceste arată clar până unde pot merge științele naturale.

Chiar dacă ar fi perfectă asemănarea organismelor omenesc cu al moimelor, cu vântul decizător, când e vorbă de a constata înrudire între aceste două ființe, îl au științele ce au obiectat diversele principii de viață a ființelor.

Ca să se vadă însă cum judecă naturaliștii această asemănare frapantă, citez un zoolog de valoare și cu trecere între materialiști Dr. J. Bermüller, care vrea să resolve chestiunea astfel, că dă loc separat omului în zoologie, dar în schimb îl lipsește de suflet imaterial. „Nu vei afla — zice numitul autor — în tot regnul animalic un al doilea ord (primul e al omului) care în asemănare cu altul să aibă atâtea note distinctive și momentose, precum are omul în asemănare cu un antropoid. Prin urmare suntem îndreptățiți ba chiar constrânși să reparăm pe om de ordul antropozilor.“⁵⁾

Un argument mult desbătut în timpul din urmă și devenit celebru prin procedura de jositoare a lui Haeckel, de-a falsifica clișeuri după buna lui izbuzială, e dedus din dezvoltarea embrionului omenesc.

Dezvoltarea treptată a embrionului e oglinda fidelă a trecutului unei ființe. În sensul acesta zice Haeckel, embrionul omului, ne arată vre-o 30 de faze prin care a trecut întreg neamul omenesc.

(Va urma).

⁴⁾ R. Stözl, Karl E. V. Baer und seine Weltanschauung Regensburg 1897 p. 134.

⁵⁾ Dr. Johann Bermüller: Mensch oder Affe kurze Zusammenstellung älterer und neuerer Forschungen über die Stellung und Herkunft der Menschen. Ravensburg 1900 p. 33.

Bibliografie.

A apăru:

Antologionul sau Mineul tomul I., carele cuprinde în sine Slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

Nr. 3 din „Cultura Creștină“, revista profesorilor de teologie din Blaj cu următorul sumar bogat și interesant:

Dr. V. Macaveiu: În jurul unui articol al episcopului Prohászka. — Z. Păcligan: Câteva date despre preoții romano-calvini (II. articol final.) — Alex. Borza: Omul diluvial. — Dr. Ioan Bălan: Limba cărților bisericesti (II). — Dr. N. Brânzeu: Conducerea oficiului parohial (I). — Hășor: Epicleza. — Cronică. — Telefon.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. Prețul 30 bani

Dr. Iuliu Florian: **Credința ostașului** rugăciuni și învățături folositoare pentru ostași. Păr. capelan militar face un neprețuit serviciu tinerilor noștri țărani, cari sunt turolați, când cearcă să-i țină în frica Domnului și să-i apere de ispitele celui rău, jurnându-le în mână o cârtică de rugăciuni aamuit compusă pentru ei. Cârticica frumoasă tipărită la „Carmen“ în Cluj, cu peste 100 pag. costă numai 20 fil.+5 fil. porto. și se pot comanda dela autor din Cluj, Szentegyház u. 21.

Carte de citire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 95,421—1910.

Mângălerea creștinului. Am onoarea a aduce la cunoștința Veneratului Cler român, că din cartea de rugăciuni, ce poartă titlul de mai sus, nu mai am decât trei feluri de legături, și anume: a) un exemplar legat acasă în Oradea-mare costă 1 cor., iar cu posta 1 cor. 24 fil.; al unsprezecelea exemplar îl dau gratuit, pentru 10 cor. 76 fileri trimiși cu mandat postal spedez cu exped. rec. 11 exemplare. Spedarea cu rambursă costă mai mult; — b) legătură în piele de chagrin neagră cu cruce aurită, cu foi aurite, în toc; un exemplar cu sped. rec. 4 cor. 30 fileri, — c) leg în imitație de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu foi aurite și toc, un ex. cu sped. recerută costă 6 cor. 30 fileri. — Iară din **Cuvântările bisericesti** după oratorul Massillon, traduse de subscrișul din tomul I. numai foarte puține exemplare mai am; din tomul II. am destule. Prețul ambelor tomuri cu sped. rec. 6 cor.; prețul tomului I. ori II. deosebit 4 coroane. — Comandele sunt a se adresa la: Ioan Genț, protopop gr-cat. în Nagyvárad Sztaroveszky utca nr. 6.

Loc deschis.

Mulțămită publică.

În favorul bisericii gr.-cat. din Câmpeni s'a colectat:

I. Doros, Slatina 5 c. „Izvorul“ Sân-Georgiu rom. 21 c. Tit Bud Sighetul marâm. 10 c. A. Iancu Deta 5'50 c. A. David Năsăud 8'50 c. A. Popescu Valeadosului 14 c. I. Ardelean Orade 10 c. I. Stupinean Săcărâmb 18'08 c. C. Moga Brașov 16 c. T. Toader Marisel 10'60 Dr. L. Ghilazan Modos 20 c. I. Perian Criscior 3 c. Oficiul parohial Maria-Radna 6 c. V. Ganu Ofenbaia 14'50 c. Oficiul Arhidieceșan Blaj 62 c. Dr. I. Demian Deta 12 c. Dr. N. Garoin Zernești 5 c. T. German Tiream 14 c. I. Oltean Suciul de sus 10 c. P. Nandră Silvaș-sop. 2 c. A. Berinde Calinești 20 c. Dr. L. Micșa Dej, G. Cărlig Văleni câte 14 c. I. Ciacos Carburnari. 4 c. Dr. O. Rusu Sibiu 5 c. M. Boros Bezder 9'05 c. T. Costea Albac 10 c. N. Voin Valea lupului 13'90 c. G. Negoescu Intorsura Buzului 1 c. Dr. Chețian Regin 28 c. Ioan Gligor Ponorel 9'16 D. Cionte Dumbravița 13 c. Dr. O. Pavelea Beclean 12'90 c. V. Goia Câmpeni 20'40 c. S. Bobavin Câmpeni 37'10 c. N. Dușa Albajulia 17'50 c. Ofic. paroh. gr.-cat. Feneș 7'70 D. Fireza Lugos 5 c. „Hațiegana“ Hațieg 10 c. R. Iacob Gura-Sada 12'60 S. Balya Sapânta 40'01 c. S. Morcan Garda de sus 8'06 c. I. Candrea Neagra 8'60 c. L. Iancu Zabran 1 c. V. Deciu Cenadul sârbesc 6 c. N. Prigoana Muntelece 2'74 „Vladeasa“ Huedin 20' c. Dr. Venter Brașov 5 c. Dr. Marciac Albajulia 2 c. I. Mihalca Piscari 7 c. Suma 623'20 Până la finea anului trecut a încurs preste tot suma de 3294 c. 85 fil.

Câmpeni, 1 Ianuarie 1911.

Petru Simu.

Dare de samă și mulțămită publică.

Comitetul bisericii s. Georgiu din Ocna Dejului, în numele său și al credincioșilor acelei biserici, vine pe această cale a cuită publică și a exprima cea mai adâncă mulțămărită atâ' acelor cari la glasul nostru au binevoit a răspunde cu ajutoare parte din al lor propriu, parte conduși de nobilul imbold cumcă servesc o cauză sfântă, au luat asupra sarcina doară și mai grea, de a face colecte pentru ajutorarea bisericii noastre.

Tot odată sunt respectuos rugați toți aceia cari deja au la mână apelul, dar până acum nu au dat nici un răspuns, ca să binevoiască a face atâta servit bisericii, și dacă nu le stă de loc în putință a ne mijloci ceva ajutor, să ne retrimă apelul gol și să ne cruță de spesele revocării.

În urma celor esperiate ne vine a crede că mulți numai pentru aceea ne-au retrimis apelul gol pentru că au fost de părerea, că noi sperăm după fiecare apel ceva contribuiri esagerate. Oh nu! Dacă un apel pe care l-am tipărit și împărit în 3000 de exemplare ne aduce dela singuratici sau din parochii mai slăbuțe chiar și numai 1—2 cor. noi suntem pe deplin îndestulți și mulțămăriti. Puținul din inimă ne încântă și numai răceala ne doare.

Numele contribuitorilor și a sumelor contribuite până acum sunt următoarele:

I. Bal preot gr.-cat. în Romuli com. Bistrița-Năsăud a colectat cu mult zel și bunăvoință dela credincioși 44 c. 40 f. Văd. Ana Dr. Anca născ. Stepan în Oraviczabánya 5 c. iar dela mai mulți a colectat cu multă bunăvoință 15 c. total 20 c. G. Isai preot Ciceu-Cristur Solnoc-Doboca colectat 19 cor. M. Brumboi preot gr.-cat. Tohanul vechi a

colectat dela credincioși 11 c. 57 f. G. Mușan preot gr.-cat. Batiz Solnoc-Doboca colectat dela credincioși 11 c. S. Pop preot gr.-cat. Drag (Solnoc-Doboca) colec. dela credincioși 10 c. Magnif. Dr. Stan Florean canonic Oradea-Mare 10 c. P. Doboș Arany-medgyes 14 c. G. Savu paroh colectat dela credincioși 7 c. 78 f. V. Micușan paroh M-Trata colectat dela credincioși 8 c. I. Crișan paroh Abafaja din al său 1 c. 62 f. iar dela credincioși 4 c. 38 f. total 6 c. I. Macavei paroh gr.-cat. Mezberked a colectat 5 c. 43 f. Dr. Cosma adv. Timișoara 5 c. I. Costin preot Réczerkesztur colectat dela credincioși 5 c. 10 I. Giurca preot gr.-cat. Markovez din al său 5 c. I. Neagoș preot Poșta-mare 1 c. I. Haiza inv. 1 c. iar dela popor colec. 4 c. 70 fil. total 6 c. 70 f. I. Ch. Dragomir protop. Naprade colec. 4 c. I. Hățiegan protop. Cojocna 2 c. dela credin. c. 3'60 total c. 5'60 S. Lita preot Lunca (com. Tirnava-mică) 2 c. dela popor c. 2'30 tot. 4'30 I. Filimon B. Csanálos-Nadar 2 c. I. Trif paroh Tannu colec. dela cred. 2 c. M. Lazar din Pricaz, Dr. Frențiu protop. câte 2 c. I. Cosma preot Bucsum-Muntari și Terezia n. Neimer câte 1 c. iar A. Cosma 20 fil. I. Madincea canonic Lugos, 1 c. I. Butnar preot în Roșia de munte 1 c. I. Corbu asesor la sedria orfanală în Bistrița ne-a trimis spre valorizare 3 exemplare din opul Dsale „Ad astra“ preții elor 3 exemplare egal 6 cor. Suma totală 214 c. 68 f.

Ocna-Dejului la 3 Februar 1911. Iacob Marga, preot. Nicolae Giurgian, prim-eorator.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa

Redactor responz.: Augustin Gruția

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare livrează celea mai bineconstruite și durabile

□ Motoare și Locomobile □

cu Benzin,
Oleiu crud,
Gaz și Sugă-
tor de gaz.

Mânarea cea mai ieftină, mai sigură și mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată favorabile. Garanță în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.

Telefon 64-64. (80) 21-26

Prima pepinerie de viță de vie pe
Târnavă.

Proprietar: *Frideric Caspari*

Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye)

De ani recunoscută ca prima și cea mai deamă de încredere și mai bogată în specialități de viță de vie, livrează:

Altoi de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite specialități, se garantează veritabilitatea speciei.

Binevoiti a cere prețurent ilustrat!

În prețurent se află epistole de recunoștință din toate părțile Țării; de aceea fiecare proprietar de vie, înainte de a-și face comanda, poate să se asigure dela cunoscuți, verbal sau în scris, despre vrednicia de încredere necondiționată a sus amintitei pepinerii.

(99) 13-20

Muschong. Băile Buziaș
Phönix apă minerală de Buziaș
SCUTITĂ DE BACTERII
apă minerală naturală

RECREAZA-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECĂ
S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medici.

Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

(36) 42-1

La NAGYENYED
Com. Alsófehéř

să se adreseze cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară)

viță europeană și americană cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER & Comp
Pomi Viticulturii

Spese colosale

spesează oamenii suferinzi anual pentru ca să-și alina durerile și să-și restaureze sănătatea. Însă în foarte multe cazuri fără succes. Cauza la

accasta este, că bolnavul se refugiază la frunză și iarbă și nu aplică cel mai bun metod de vindecare, care năzuește a-i alina durerile și suferințele, a-i recăștiga puterea de viață a organismului, regulează funcționarea organelor și prin capacitatea rezistenței progresive a delătură răul. Acest metod vindecător

este aplicarea electricității pe calea

„Elektro-Vitalizer-u'ui“

Cu ajutorul acestui metod vindecător s'au tămăduit multe sute de oameni, cari au suferit ani de-a rândul în absolută sau parțială deservare, în tîmpire, insomnie, durere de cap, amețeală, durere de spate, reumatism, podragă și sgârciuri.

Deslușiri amănunțite dă cartea „Despre metodul modern de vindecare prin electricitate“ care se află în tom deschilnit pentru bărbați și deschilnit pentru femei, și care se trimite ori și cui gratis și franco, care o cere provocându-se la foaia noastră, dela

„Elektro Vitalizer“ orvosi rendelő
intézet

(4) 2-2

Budapest, IV. Semmelweis-utca 4, félélem. 51.

(82) 16-20

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărît să deschid în Budapesta un

Birou de informație și

□ Agentură românească. □

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză, dau în restimp de 2-3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog realizarea favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale, și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olariu,

Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

Cultivătorii de vii

cari doresc să-și replanteze viile cu cele mai bune soiuri de struguri, — atât pentru vin cât și pentru desert, — cari dau recoaltă abundentă și se coc foarte de timpuriu, — accia să se adreseze cu toată încrederea proprietarului

EMIL VLASSA

Szancsal p. Balázsfalva.

Tot acolo se află de vânzare sămânță de trifoi și luțernă — prima calitate — de asemenea sămânțuri din tot soiul de legume (zarzavaturi), așa: morcovi, pătrânjei șalată, ardei, porodici etc.

(11) 4-5

==== Serviciu prompt

==== Prețuri moderate. =====

AVIZ!

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. Public din loc și jur, că începând cu 1-a Ianuarie n. 1911 am preluat Hotelul „La Strugure“ din strada mică.

Beuturi bune și ieftine.

Culină bine asortată, mâncări gustoase, cu prețuri moderate.

Odăi pentru oaspeți.

Serviciu prompt.

Rugându-mă de binevoitorul sprijin, semnez

Blaj, Ianuarie 1911.

(12) 4-5 cu distinsă stimă

Ioan Martin,

proprietarul Hotelului „La Strugure“.

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provăzute cu marca de scutiță: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani intr'atât s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a incuierii scaunului, sgârciului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate.

farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1'60 sticlă mică 90 fl
Pentru 6 sticle Cor. 5 40, 3 sticle mari Cor. 4'80
dacă se trimite banii înainte, le spedează franco:

farmacia BRÁDY K.

a „Magyar Királyhöz“ Bécs
I., Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutiță, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul acel alăturat

(3) 7-25

Anunț.

La domeniul seminarial dela Sâncel se află de vânzare DOI TAURI albi, rassă ardelenescă, de doi ani și jum. Informațiuni se pot primi dela Administrațiunea Centrală Capitulară din Blaj—Balázsfalva.

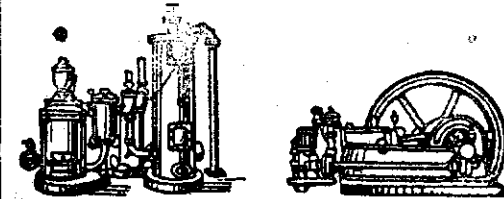
(19) 2-2

Kalmár & Engel

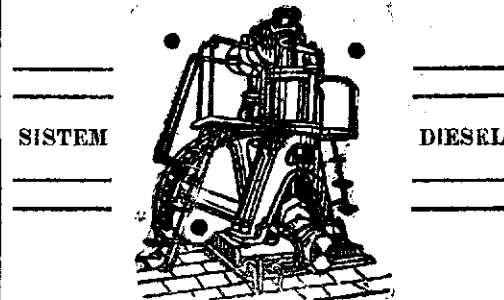
fabrică de mașini și motoară

Depozit și birou: V, Lápótring 22. || Fabrică: VI, Úteggasse 19. BUDAPEST

Renunțit! Original! „Benz“

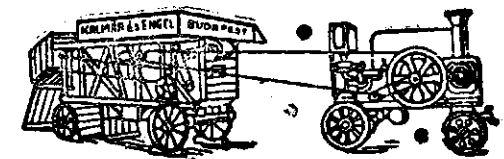
Motor-Sugător de gaz. — Mănarea cea mai ieftină din prezent. „Benz“—Motor cu oleiu crud.

SISTEM

DIESEL

Recunoscut cel mai bun fabricat. Recomandă garniturile sale de imblătit, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă.

Garanție deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețurere gratis și franco. (101) 11-26

CONTRA

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei și tusei măgărești nu cumpărați altceva decât gustoasele

Caramelle pectorale

de alui Kaiser cu „trei brazi“

5900 atestate dela medicii și privați garantează pentru succesul sigur.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri; cutie cu 60 fleri se află la: Carol Schiesl farmacist Blaj.

(93) 14-22

Doctorulde casă

sau

Dicționarul sănătății,

impodobit cu 315 chipuri, de Dr. Vasile Bianu. Tractează despre structura și funcțiunile organelor omului. Medicina uzuală și de urgență vindecă tot felul de boale, accidente, otrăviri, asfii, epidemii, contagiuni, microbi, nevrose, ipnotism, medicamente, plante medicinale, pansamente, igiena generală, alimente de beuturi, locuințe, îmbrăcăminte, igiena preventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și satelor, ape minerale, hidroterapie, băi, electricitate, exerciții, gimnastică etc.

E indispensabil pentru fiecare casă. — Costă 14 cor. franco.